

Деветти научен собир на млади македонисти

Конференција во чест на проф. д-р Лилјана Минова-Ѓуркова

12-13 мај 2016 година

Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

ПРОГРАМА ЗА ДЕВЕТТИОТ НАУЧЕН СОБИР НА МЛАДИ МАКЕДОНИСТИ

Четврток, 12 мај

9.00–10.00 Пријавување на учесниците

10.00–11.00 Отворање на Деветтиот научен собир на млади македонисти

Поздравни обраќања

Промоција на седмиот и осмиот зборник на Собирот

11.00–11.15 Пауза

11.15–12.30 I сесија - претседавач проф. д-р Анета Дучевска

1. Бобан Карапејовски, Определеноста и релативизацијата
2. Емилија Илиевска, Субјунктивот во италијанските декларативни реченици и неговите еквиваленти во македонскиот јазик
3. Бојан Петревски, Парентетските реченици во говорениот јазик
4. Перчо Божиновски, Глаголските конструкции со сум/има и адмиративноста во охридскиот говор во балкански контекст
5. Давор Јанкуловски, Конструкциите со имам + н/т партицип во кичевскиот говор

12.05–12.30 Дискусија

12.30–13.30 Пауза за закуска и освежување

13.30–14.20 II сесија - претседавач проф. д-р Искра Пановска-Димкова

1. Светлана Гариќ и Уршка Видмар, Речник на македонско-словенечки меѓујазични хомоними
2. Мерима Суљовиќ, Употребата и значењето на паронимите

3. Мањуела Коречич, Оцена на три македонско-словенечки речници
4. Билјана Никовска, Антонимите во насловите на вебпорталот офф.нет.мк
5. Нина Тунтева, Твојата објава „ми се допаѓа“, „хаха“ или „тажно“? Новите реакции на Фејсбук на македонски

14.20–14.45 Дискусија

14.45–15.00 Пауза

15.00–16.00 III сесија - претседавач проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска

1. Иван Антоновски, Теоријата за книгата како медиум и медиумите на 21 век: македонски и европски контекст
2. Мирослав Мрковиќ, Анализа на тешкотии во преводот на книгата „Азбука за непослушните“ на српски јазик
3. Ѓоко Здравески, Семантичките полиња на глаголите љуби и сака
4. Моника Илкова, Семиотика на домот во поезијата на Лидија Димковска

15.40–16.00 Дискусија

Петок, 13 мај

10.00–11.30 I сесија - претседавач доц. д-р Трајче Стамески

1. Кристина Атанасова, Неугодното во „Чкртки“ на Румена Бужаровска
2. Мирела Макурат, Ритуалот инкубација во Македонија и неговите контексти
3. Ирина Тумбовска, Трите сестри на Смилески (концептот на реконструирана биографија во романот „Сестрата на Зигмунд Фројд“ на Гоце Смилески)
4. Ема Лакинска, Некои видувања за македонската прозна литература и почетоците на македонскиот роман
5. Елена Остреска, Демитологизација на две национални истории
6. Роза Китаноска, Фонетско-морфолошки изразни средства во текстовите од музичките албуми „Македонско девојче 1“ и „Македонско девојче 2“

11.00–11.30 Дискусија

11.30 –11.45 Пауза

11.45–13.00 II сесија - претседавач проф. д-р Томислав Трениевски

1. Александра Гецовска, Македонската етимолошка лексикографија
2. Миме Тасеска-Китановска, За новото издание на „Правописот на македонскиот јазик“
3. Александар Крстаноски, Правописно-фонетски особености на Охридската лествица
4. Катарина Рашиќ, Дијалектната база во јазикот на делото „За македонците работи“ на К.П. Мисирков
5. Марија Томанова, Дијалекти и книжевно-јазични стандарди и нивните меѓусебни влијанија во српско-македонската компаративна граматика

12.35–13.00 Дискусија

13.00–14.00 Пауза за закуска и освежување

14.00–16.00 III сесија - претседавач проф. д-р Катерина Велјановска

1. Тунде Хатала, За некои турцизми во македонскиот и во унгарскиот јазик

2. Андријана Павлова, Префиксот на- од когнитивен аспект
3. Васка Ташова, Јазични особености на стилските фигури на спротивноста
4. Бојан Груевски, Атрибутите на господ/бог и ѓавол низ македонското и низ германското фразеолошко творештво
5. Милена Саздовска-Пигуловска, Употребата на метафори во научниот функционален стил (преку примери од научно-учебничкиот потстил)
6. Марија Гркова, Нешто за удвојувањето на индиректниот предмет кај учениците од IX одделение – припадници на турската заедница со наставен македонски јазик

15.00–16.00 Дискусија и затворање на научниот собир

**СЕКЦИСКО ПРЕДАВАЊЕ НА ТЕМА
„НЕШТО ЗА УДВОЈУВАЊЕТО НА ИНДИРЕКТНИОТ ПРЕДМЕТ
КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ОД IX ОДДЕЛЕНИЕ – ПРИПАДНИЦИ НА ТУРСКАТА
ЗАЕДНИЦА СО НАСТАВЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“
ОД Д-Р МАРИЈА ГРКОВА (КРАТОК ОСВРТ)**

**(УЧЕСТВО НА Д-Р МАРИЈА ГРКОВА НА IX НАУЧЕН СОБИР НА
МЛАДИ МАКЕДОНИСТИ, 12 И 13 МАЈ 2016 ГОДИНА. ФИЛОЛОШКИ
ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“, СКОПЈЕ)**

На Деветтиот научен собир на млади македонисти што се одржа на 12 и 13 мај 2013 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје д-р Марија Гркова учествуваше со секциско предавање на тема „Нешто за удвојувањето на индиректниот предмет кај учениците од IX одделение – припадници на турската заедница со наставен македонски јазик“. Во текот на излагањето д-р Гркова спомена дека Македонскиот јазик се одликува со одредени јазични карактеристики, како што е удвојувањето на предметот. Оваа појава во македонскиот јазик е најграматикализирана од сите јазици во балканскиот јазичен сојуз. Од тие причини, во овој труд е посветено поголемо внимание на индиректниот предмет, односно на неговото удвојување.

Низ научната и стручната литература за македонскиот јазик можат да се најдат голем број трудови во кои е пишувано за теоријата за удвојувањето на предметот. Еден од трудовите е и обемната монографија „Директниот и индиректниот објект во македонскиот стандарден јазик“ од Лидија Тантуровска (Тантуровска, 2005), во која детално е разработена јазичната појава удвојувањето кај директниот и кај индиректниот објект (предмет) во петте функционални стилови.

Гркова потсетува дека во Општата граматика на македонскиот јазик (Бојковска, Пандев, Минова-Гуркова и Цветковски, 2008, 283), индиректниот предмет е наречен *на-предмет*, затоа што се јавува со предлогот *на* секогаш освен во случаите кога ги употребуваме неговите форми од личните и од лично-предметните заменки, на пример: *нему, нејзе, кому, секому* и сл. Авторите на Општата граматика споменуваат и дека удвојување на овој предмет имаме кога покрај индиректниот предмет изразен со именка (именска група) или со долга замена форма – ќе употребиме уште и куса замена форма, при што го даваат примерот: *Му реков на татко ми*.

Со оглед на тоа што целна група се ученици од турската заедница родени во Штип, во тој контекст, накусо се споменува и за дијалектните особености во однос на удвојувањето на индиректниот предмет, служејќи се со првиот том од *Дијалектите на македонскиот јазик* од Божидар Видоевски (Видоевски, 1998, 72), каде што споменува дека во говорите од источното наречје, во кое спаѓаат и штипско-струмичките говори, дативниот однос се искажува редовно со *на* и кај заменките: *на мене ми, на тебе ти, на него му, на нас ни, на кого му рече*. За местото на кратките заменски форми во овие говори, авторот споменува дека има едно ограничување: тие не можат да стојат на почетокот на реченицата и обично идат зад глаголот: *караа се, рече му на Марка, расипа се работата* (Видоевски, 1998, 73). И најпосле, авторот забележува дека во говорите на Источна Македонија е недоследна употребата на двојниот предмет (Видоевски, 1998, 73).

Во „Штипскиот говор“ од Билјана Маленко (Маленко, 2012, 197), се споменува за испуштањето на кратките заменски форми како обележје на овој говор. При што, се

дадени повеќе примери, од кои, го издвојува следниов: *а ти пиша на татко ми писмо* (Маленко, 2012, 197).

Како што е познато од наставните програми од Бирото за развој на обрзованието по предметот македонски јазик, удвојувањето на предметите е застапено како методска единица. Според овие програми, јазичната појава *предмет* се усвојува во седмо одделение, а во осмо одделение, за прв пат се среќаваат видовите предмет (директен, индиректен и предлошки) и удвојувањето на предметот. Според тоа, може да се заклучи дека во деветто одделение, учениците се запознати со нашата тема на истражување – удвојувањето на индиректниот предмет. Од тие причини, тестирањето е спроведено кај овие ученици (во IX одделение), сметајќи дека споменатата тема им е веќе усвоена.

Со цел, да се утврди бројот на ученици од определената целна група со кој се располага за потребите на истражувањето, најпрвин беше направено и анкетање. Со него се покажа дека во основните училишта има 156 ученици од турска заедница во Штипско. Од нив, 25 се ученици во IX одделение, од кои, 8 се ученици што следат настава на македонски јазик од почетокот на своето образование во градот Штип. Овие 8 ученици се нашата целна група.

По утврдувањето на бројот на ученици од целната група, беше составен тест што содржи седум вежби преземени (оригинално препишани или делумно изменети) од учебници по македонски јазик за основно образование, од *Општата граматика на македонскиот јазик*, од *Практикумот по морфологија на македонскиот литературен јазик* и од учебници по македонски јазик како странски.

Од анализата на резултатите во тестовите на учениците – припадници на турската заедница во IX одделение во Штип, се покажа дека:

Долгите заменски форми за индиректен предмет, наспроти оние за директен предмет, потешко ги препознаваат. Може да се каже дека станува збор за дијалектна особеност, според која, предлогот *на* се употребува и со долгите форми за директен предмет.

Треба и да се нагласи дека во сите теста каде што беше употребена кратката заменска форма *и* за женски род, е напишана без нареден знак.

Целта на овој труд е преку анализата на податоците добиени од наменски составениот тест по македонски јазик како немајчин за учениците – припадници на турската заедница во IX одделение во Штип, да се види колку го имаат усвоено удвојувањето на индиректниот предмет, се разбира преку употребата на кратките заменски форми соодветни за него.